

Kunnanhallitus	§ 243	26.11.2012
Kunnanhallitus	§ 7	14.01.2013
Valtuusto	§ 21	24.01.2013
Kunnanhallitus	§ 73	25.02.2013
Valtuusto	§ 31	05.03.2013

Kunta- ja palvelurakennemuutos

KH 26.11.2012 § 243

Hallinnon- ja aluekehityksen ministeriryhmä linjasi ja hyväksyi 15.11. 2012 ministeri Henna Virkkusen johdolla kuntarakennelakiluonnoksen lähetettäväksi lausuntokierrokselle kuntiin. Luonnos lähetetään kuntiin viikolla 47 ja lausuntoaika päättyy 7.3.2013. Lausuntopyynnön mukana lähetetään linjaukset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteesta. Asiakirjapaperit löytyvät valtiovarainministeriön www-sivuilta, www.vm.fi.

Kunnanhallitukselle selostetaan asiaa kuntaan tähän mennessä saatujen tietojen perusteella.

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus merkitsee asian tiedoksi.

Hallitus

Hyväksyttiin.

KH 14.01.2013 § 7

Kunnanhallitukselle selostetaan nykytilannetta, koskien

- kunta- ja palvelurakennemuutosta,
- sote-rakennemuutosta
- kuntalakiuudistusta sekä
- valtionosuusjärjestelmän uudistusta

Kunnanhallitus antaa esityksensä valtuustolle kokouksessaan 25.2. 2013. Valtuuston kokous on viikolla 4.

Kunnanhallitukselle jaetaan

- kunnan kunta- ja palvelurakennelausunto huhtikuulta 2012
- palvelurakennetyöryhmän (sote-ryhmän) loppuraportti ERVA-selvitysmiehen (H Leskinen) järjestämä kuulemistilaisuus maakunnan kunnanjohtajille pidetään 16.1., valtuuston ja hallituksen puheenjohtajille Oulunkaaren osalta 21.1.
- kuntaministeri Virkkunen on kutsunut kunnanjohtajat tilannekatsaukseen 25.1.
- 21.2. iltapäivällä pidetään kunnan oma valtuustoseminaari

Kunnanhallitus	§ 243	26.11.2012
Kunnanhallitus	§ 7	14.01.2013
Valtuusto	§ 21	24.01.2013
Kunnanhallitus	§ 73	25.02.2013
Valtuusto	§ 31	05.03.2013

Ehdotus Kunnanhallitus merkitsee prosessin jatkoaskelluksen tiedoksi, linjaa jatkovalmistelua ja lähettää asian valtuustolle tiedoksi ja keskusteltavaksi.

Hallitus Hyväksyttiin.

VALT § 21 Merkittiin tiedoksi.

KH 25.02.2013 § 73

Valtuustoseminaari 21.2. linjaa kunnan lausuntoa, josta kunnanhallitus tekee esityksen valtuustolle kokouksessaan 25.2. Valtuusto päättää asian kokouksessaan 5.3. 2013.

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus esittää valtuustolle liitteen mukaisen lausunnon hyväksyttäväksi.

Hallitus Hyväksyttiin.

VALT § 31 Hyväksyttiin

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Utajärvellä 6.3.2013

Sirpa Nykänen, palvelusihteeri

Utajärven kunnan lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

viite: lausuntopyyntö VM162:00/2011

Valtiovarainministeriölle

Utajärven kunta esittää vastauksenaan lausuntopyyntöön kunnioittavasti seuraavaa:

1. Yleistä

Utajärven kunta katsoo, että tarve uudistaa kunnallisten palvelujen järjestämis- ja tuottamisprosesseja on selkeästi olemassa. Samoin on tarve uudistaa ja mahdollistaa kuntien roolia toimia alueellisina kehittämisen moottoreina. Tämä koskee erityisesti harvaanasuttuja, keskuskaupungeista etäällä olevia alueita, missä ei ole voimakasta valtiollista tai yksityistä sektoria. Edellä mainitun näkemyksen pohjana ovat maassamme käynnissä olevat, yhteiskuntaa voimakkaasti muokkaavat prosessit, joista mainittakoon esimerkkeinä keskittyminen, demografiset muutokset, sisäisen turvattomuuden lisääntyminen ja kuntatalouden vaikeudet.

Kataisen hallitus on pyrkinyt vastaamaan muutoksiin hallitusohjelmaansa kirjatulla tavalla. Utajärven kunta toistaa jo aiemmin ilmoittaman kantansa, liittyen kunta- ja palvelurakenneuudistuksen kokonaisprosessiin. Perustavaa laatua oleva virhe on tehty siinä, että hallituksen ajaman kunta- ja palvelurakenneuudistuksen taustalla ei ole ollut kunnallisen itsehallinnon vahvistaminen ja kehittäminen sen 150-vuotisen historian pohjalta, vaan kuntien roolien muuttaminen valtion etäispäätteenä toimimiseksi. Valittu linjaus aiheuttaa sen, että maahan on syntynyt epäluottamuksen ilmapiiri, joka ilmenee valtion ja kuntien välillä, puolueitten välillä, osittain kuntien keskinäisissä suhteissa, sekä kansalaisten suhteessa valtioon. Epäluottamuksen kasvamiseen vaikuttaa myös epärealistinen aikataulutus, johon ei enää uskota.

Luottamuksen palauttaminen uudistamiseen on ensiarvoisen tärkeää. Vain tällä tavalla turvataan paikallisen itsehallinnon kehittyminen, jossa kansalaiset voivat itse päättää lähellä olevista asioistaan, osallistuvat ja sitoutuvat, torjuvat syrjäytymistä, kehittävät omaa aluettaan ja näin edistävät oman alueensa ja sitä kautta koko yhteiskunnan kehittymistä. Valmistelua on myös leimannut täydellinen piittaamattomuus asiantuntijoiden mielipiteistä. Voidaan myös todeta, että selkeä vastenmielisyyys pienten kuntien olemassaolon oikeutta kohtaan on prosessissa ollut aistittavissa.

Kunta- ja palvelurakennelakiluonnokseen on käytännössä mahdotonta ottaa punnittua kantaa, koska

- kokonaisuudistuksen tiedot puuttuvat
 - valtionosuuslainsäädännön uudistus, valmistuu joulukuussa 2013
 - kuntalakiuudistus, valmistuu keväällä 2014
 - kunta-valtio-tehtäväjakoselvitys, valmistuu toukokuussa 2014
 - sote-järjestämislakiluonnos valmistuu toukokuussa 2013?
 - kuntarakennelain pitäisi tulla voimaan syksyllä 2013!
- kansainväliset vertailut puuttuvat
- ajattelun uudistuksen kokonaistaloudellisten vaikutusten arviointi puuttuu
- ei voida analysoida nykyisen kunnan pärjäämistä itsenäisenä, ennen kuin tiedetään kunnan tulevat tehtävät sekä tulopohja

Johtopäätöksenä toteamme, että kunta- ja palvelurakennemuutoksen prosessi on arvioitava uudelleen, käynnistettävä parlamentaarinen valmistelu ja rakennettava realistinen toteutusaikataulu. Kuntauudistuksen kiinteä kytkentä sote-uudistukseen on purettava, koska sosiaali- ja terveydenhuollon tulevaisuuden ratkaisumallien tulee olla huomattavasti kuntarakennetta vahvemmat ja laajapohjaisemmat. Sosiaali- terveyssektorin järjestämisen valmistelun on jatkuttava viivytyksettä. Se tulee ratkaista ensin, koska siinä tehtävät ratkaisut ohjaavat koko muun kuntasektorin tulevaisuutta.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen jatkovalmistelussa on huomioitava, että alueet ja maakunnat ovat erilaisia, tarvitaan erilaisia ratkaisuja, osin kuntavetoisia, osin alueille ja maakunnille vastuutettuja.

Utajärven osalta toteamme, että kunta on harvaan asuttu, jossa etäisyydet ovat pitkiä. Kunta on pystynyt rakentamaan sekä toimintansa että taloutensa siihen malliin, että kuntapalvelut toimivat, asiakkuusyytyväisyys on korkealla tasolla, henkilöstön työhyvinvointi on hyvä. Kunnan talous on erinomaisella tasolla. Johtamisen kehittelyssä olemme innovoineet toimintaamme jopa kansainvälisesti kiinnostavalle tasolle.

Kuntayhteistyöstä palvelujen järjestämisessä Utajärvellä on hyvät kokemukset, sekä sote-palveluiden että talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon kehittämisessä. Oulunkaaren kuntayhteistyön puitteissa on löydetty toimiva mallinnus maaseutumaisen, harvaan asutun alueen palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta. Mallissa yhdistyvät kuntayhteistyö, demokratia, lähipalvelut, tehokkuus. Kuntayhteistyö pitääkin jatkovalmistelussa nostaa tasavertaiseksi vaihtoehdoksi kuntaliitosten ohella.

Kun laajat sote-alueet on muodostettu, tuleva kuntakenttä voi rakentua suunnilleen nykyiselle pohjalle, mikäli kunnat eivät vapaaehtoisesti näe tarvetta kuntaliitoksiin.

Itsenäisellä kunnalla olisi mm. seuraavia tehtäviä

- ihmisten hyvinvointi
- ympäristön hyvinvointi
- lähidemokratian turvaaminen

- sosiaalisen koheesion kasvattaminen
- kuntapalvelut
- alueen elinvoiman kehittäminen
- kaavoitus ja maankäyttö

2. Selvitysvelvollisuudesta ja –perusteista

Kriteereissä, joiden täytyminen laukaisee selvityspäätöksen, on kolme osiota

- palveluiden edellyttämä väestöpohja
 - 20 000 asukasta
 - 50 syntynyttä lasta
 - molemmat kriteerit täyttyvät Utajärven osalta
- työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti ja yhdyskuntarakenne
 - kriteerit eivät täyty Utajärven osalta
- kunnan taloudellinen tilanne
 - kriteerit eivät täyty Utajärven osalta
- poikkeamiset
 - Utajärvellä ei ole poikkeamismahdollisuutta selvityksestä, vaikka yksi peruste on harva asutus ja kunta saa valtionosuutta harvan asutuksen nojalla

Utajärven kunta toteaa, että

- kriteerit ovat poliittisen harkinnan tulos, eivät perustu tutkimustietoon
- tällöin kunnalla on oikeus lausunnossaan kyseenalaistaa kriteerit
- 20 000 asukkaan kuntarajan perustelu kunnan järkevän toiminnan pohjana ei perustu tutkittuun tietoon, on poistettava kriteereistä.
- 50 kpl syntyneitä, perusteena tasokkaan perusopetuksen järjestämiseen, ei perustu tutkittuun tietoon, poistettava kriteereistä. Kunnassa syntyy vuosittain noin 40 lasta, perusopetus pystytään järjestämään tasokkaasti.
- koko maassa velvollisuus kuntaliitosselvityksiin, voimavarojen tuhlausta
- Utajärven kunta osaltaan ei näe kuntaliitosselvityksen tekoa tarpeelliseksi, ainakaan valmisteluprosessin tässä vaiheessa

3. Määräajoista ja menettelystä

- prosessin kokonaisaikataulu on epärealistinen
- lausuntoaika kuntarakennelakiluonnokseen on aivan liian lyhyt, sillä uudet valtuustot ovat vasta helmikuussa 2013 aloittaneet työnsä, on kohtuutonta vaatia tärkeää lausuntoa näin lyhyellä valmisteluajalla
- kuntalaisten kuuleminen ei onnistu tällä aikataululla
- koska kuntarakennelain voimaantulo viivästyy syksyyn 2013, on kohtuutonta vaatia, että lain 4b §:n mukaisen yhdistymisselvityksen päättäminen tulisi tapahtua jo 30.11.2013 mennessä.

4. Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta
Kuntien yhdistymisien tulee tapahtua vapaaehtoisesti, valtuustojen päätösten kautta
5. Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määristä
Esityksen mukaan kuntaliitosesitys on tehtävä 1.4. 2014 mennessä, jotta se olisi avustuskelpoinen. Uuden, yhdistyneen kunnan asukasluku tulisi pääsääntöisesti olla vähintään 20 000 asukasta, muuten avustus olisi harkinnanvarainen.
Ehdot eivät ole oikeudenmukaisia.
Esitämme, että yhdistymisavustusta tulisi aina myöntää, jos valtioneuvosto hyväksyy liitoksen. Avustusta tulisi saada kaikkien niiden liitosten, jotka tulisivat voimaan v. 2017 alkuun mennessä. Valtionosuuksien mahdolliset menetykset liitostapauksissa tulisi korvata täysimääräisesti.
6. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevista linjauksista
- **perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja ainakin vaativien sosiaalipalvelujen järjestämisen integraatio on toteutettava**
 - **Pohjois-Pohjanmaallaärkevin ratkaisu on rakentaa koko maakunnan laajuinen sote-kuntayhtymä, joka hoitaa em. asiat.**
 - **on selvitettävä mahdollisuudet yksikanavaiseen rahoitusmalliin, missä valtion, kuntien ja ainakin osittain KELA-rahast ohjattaisiin yhdelle, maakunnan laajuiselle järjestäjälle**
 - **sote-alueita muodostettaessa tulee rakentaa alueittaiset palvelustrategiat, jossa päätettäisiin tuotantoon liittyvät asiat, mukaan lukien yksityissektori ja kolmas sektori**
 - **sama ajatus sopii myös muille pohjoisen Erva-alueen maakunnille**
 - **jatkoissa on mahdollista muodostaa esimerkiksi ko. sote-alueiden muodostama Erva-kuntayhtymä, joka huolehtisi OYS-erva-alueella erikoissairaanhoidon järjestämisestä, yliopistosairaalan ja keskussairaaloitten työnjaosta ym.**